

Vitale verenigingen: doel of middel?

Een onderzoek naar de stimulering van het verenigingsleven

Onderzoeksvraag

Draagt het lokaal beleid bij aan de vitaliteit en toekomstbestendigheid van het Beeselse verenigingsleven?

Inleiding

Verenigingen spelen een cruciale rol in de sociale cohesie van Beesel. Een aanzienlijk deel van de inwoners is actief lid van een vereniging. In oktober 2023 besloot de gemeenteraad het subsidiebeleid te herzien, en tegelijkertijd startte de rekenkamer een onderzoek naar de vitaliteit van deze verenigingen. Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in hun veerkracht en toekomstbestendigheid. Zo kunnen zowel de gemeente Beesel als de verenigingen gezamenlijk werken aan een sterke en duurzame verenigingscultuur. Om de vitaliteit te beoordelen is in dit onderzoek (middels een enquête en subsidieanalyse steekproef) het beleid, organisatie, het ledenaantal, de financiën en accommodatie onderzocht.

7 OP DE 10 INWONERS IS LID VAN EEN VERENIGING IN BEESEL

**GGD gezondheidsmonitor*

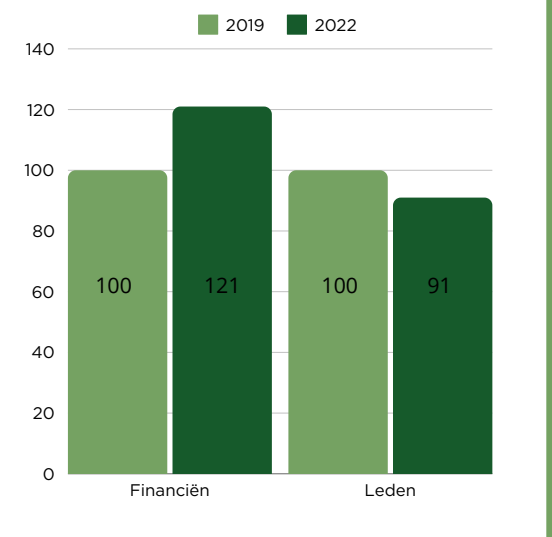
Beleid en uitvoering

De gemeente Beesel heeft geen vastgesteld beleid voor de vitaliteit van verenigingen. Toch spelen verenigingen een belangrijke rol in het realiseren van beleidsdoelstellingen. Ze nemen een prominente plek in binnen de vastgestelde beleidskaders. De uitvoering van deze kaders vindt plaats via verschillende subsidieregelingen waarop verenigingen een beroep kunnen doen. Deze regelingen zijn vaak gekoppeld aan de beleidsdoelen. Het afleggen van verantwoording over de behaalde (beleids)doelstellingen is echter geen vast onderdeel bij het toekennen van subsidies.

Resultaten

Behalve ledenaantallen, financiële cijfers en activiteiten, is het onduidelijk in hoeverre verenigingen meetbaar bijdragen aan de doelen waarvoor zij door de gemeente Beesel worden gesubsidieerd. Wat betreft de financiën hebben verenigingen voldoende eigen vermogen opgebouwd, met een toename van 21%. Tegelijkertijd is het aantal leden bij verenigingen gemiddeld met 9% afgenomen. Andere onderdelen met betrekking tot vitaliteit kunnen niet onderbouwd worden.

Conclusies

Hoewel er geen specifiek beleid is gericht op de versterking van verenigingen, krijgen ze wel een prominente rol binnen verschillende beleidsvelden. Vitale verenigingen lijken vooral een middel te zijn in plaats van een doel op zich. De verenigingsondersteuner speelt wel een belangrijke rol in het ondersteunen van verenigingen. Deze is bekend bij de verenigingen en daarmee ook een logische ingang bij de gemeentelijke organisatie. In beleidsdocumenten is de bijdrage van verenigingen niet altijd duidelijk terug te lezen. Financieel gezien zijn de meeste verenigingen gezond en weerbaar, maar ze kampen met een dalend ledenaantal.

Aanbevelingen

- **Beleid:**
 - Overweeg specifiek verenigingsbeleid op te stellen met aandacht voor de vitaliteit van verenigingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan vrijwilligersverzekeringen en -vergoedingen, verenigingsondersteuning en huisvesting.
 - Bepaal als gemeente wat het beoogde effect is dat je wilt bereiken en welke activiteiten en resultaten daaraan kunnen bijdragen.
- **Uitvoering:**
 - Breng samenhang in de manier waarop verschillende verenigingen worden ondersteund. Gebruik hierbij heldere termen en zorg voor een eenvoudige manier om inzicht te geven in de ondersteuning waarop verenigingen een beroep kunnen doen en wat er van hen wordt verwacht. Dit omvat ook het tijdig opschonen en correct verwijzen naar de regelingen. Besteed aandacht aan de ondersteuning van verenigingen, vooral in het licht van uitdagingen zoals afnemende belangstelling, vergrijzing, en veranderende wet- en regelgeving. Inventariseer deze zaken samen met vertegenwoordigers van verenigingen en zoek gezamenlijk naar oplossingen.
- **Monitoring:**
 - Maak de toekomstbestendigheid van verenigingen onderdeel van de verantwoording, de besluitvorming en de gesprekken. Zet dit regelmatig op de agenda van de gemeenteraad. Bepaal aan de hand van een beperkt aantal kerngetallen hoe de vitaliteit van verenigingen gevolgd kan worden, zoals het aandeel inwoners (per leeftijdscategorie) dat lid is van een vereniging of actief is binnen verenigingsverband.
- **Tot slot:**
 - Voer bij de totstandkoming van beleid de discussie over de rol van de verenigingen en op welke wijze deze op een volwaardige wijze een plek hierin krijgen.